

KIRJALLINEN KYSYMYS 601/2014 vp

Peruskoulun kieltenopetuksen aikaistaminen ja monipuolistaminen

Eduskunnan puhemiehelle

Kieli- ja kulttuuriosaamisen merkityksestä globaaleilla markkinoilla vallitsee laaja yhteisymmärrys. Suomen kansainvälistymisen ja kilpailukyvyyn kehittämisen kannalta on olennaista, että koulutusjärjestelmämme antaa koululaisille vahvan ja monipuolisen kielitaidon. Vieraiden kielten opiskelu peruskouluissa ja lukioissa on Opetushallituksen Kielitivoli-raportin (2012) mukaan kuitenkin selvästi yksipuolistunut viimeisten kymmenen vuoden aikana. Suurin osa oppilaista (78,8 % vuonna 2009) opiskelee vain minimimäärän eli kaksi kieltä, jotka ovat lähes aina ruotsi ja englanti. Vain vajaa viidennes on opiskellut kolmea vierasta kieltä ja alle prosentti neljää vierasta kieltä. Kieltenopetuksen monipuolinen järjestäminen on osoittautunut haasteelliseksi varsinkin pienissä kunnissa ja haja-asutusalueilla.

Perusopetuksessa opiskeltavat kielet jakautuvat nykytilanteen mukaan oppimäärältään pakollisiin ja valinnaisiin kieliin. Vaikka kunnille on sallittu tiettyä joustavuutta kieliopetuksen järjestämisen suhteen, tulee oppilaiden opiskella äidinkieltänsä ja toisen kotimaisen kielen lisäksi vähintään yhtä ja enintään kolmea muuta kieltä. Nykytilanteessa suurin osa peruskoululaisista aloittaa ruotsin seitsemännellä luokalla B1-kielenä. Kielen lyhyen opiskeluajan vuoksi vain harva ehtii kuitenkaan saavuttamaan sellaisen osaamistason, joka mahdollistaisi ruotsin sujuvan käyttämisen työelämässä tai muissa yhteyksissä. Kielen pakollisuus myös heikentää merkittävästi opiskelumotivaatiota. Tilastokeskuksen kielitai-

tokyselyn mukaan ruotsia vieraana kielenä osaa vastaajien oman arvion mukaan taitavasti vain 4 % ja kohtuullisesti 25 % suomalaisista, minkä valossa opiskeluun käytetty aika ja resurssit tuottavat heikkoa tulosta. Ruotsin kielen suosio ylioppilaskirjoituksissa on myös ollut jatkuvassa laskussa: keväällä 2014 keskipitkän oppimäärän kirjoitti vain 8 273 nuorta, kun vastaava luku vuonna 2005 oli 17 180.

Koska kielten oppiminen on tehokkainta nuorena, tulisi opinnot voida aloittaa nykyistä aiemmin, esimerkiksi jo päiväkodissa. Positiivisena kehityksenä voidaan mainita tietyt Helsingin koulut, joissa ensimmäisen vieraan kielen opiskelun voi aloittaa jo 1. tai 2. luokalla. Myös kielikylpyluokat on todettu tehokkaaksi tavaksi vauhdittaa kielten omaksumista jo nuorempana. Kielikylpyluokkien potentiaalia laskee kuitenkin nykyisellään se, että ne koskevat toistaiseksi vain ruotsinkielistä opetusta. Niiden avaamista laajemmalle kielivalikoimalle tulisivat harkita jo lähivuosina. Kansainvälisen yhteistyön ja liike-elämän kannalta venäjän, espanjan ja kiinan kaltaisten kielten opiskelu ruotsin tilalla avaisi uusia ovia nuorille ja olisi samalla hyödyksi koko Suomen taloudelle. Yrityselämän edustajilta onkin viime vuosina kuultu useita kannanottoja monipuolisemman kieltenopetuksen puolesta.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

KK 601/2014 vp — Pia Kauma /kok

*Onko hallituksella suunnitelmia aikais-
taa ja monipuolistaa kieltenopetusta
vastaamaan paremmin nykyajan vaati-*

*muksia sekä esimerkiksi valmiuksiamme
käydä kansainvälistä kauppaa globali-
soituneessa maailmassa?*

Helsingissä 21 päivänä elokuuta 2014

Pia Kauma /kok

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Herra puhemies, olette toimitanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Pia Kauman /kok näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 601/2014 vp:

*Onko hallituksella suunnitelmia aikais-
taa ja monipuolistaa kieltenopetusta
vastaamaan paremmin nykyajan vaati-
muksia sekä esimerkiksi valmiuksiamme
käydä kansainvälistä kauppaa globali-
soituneessa maailmassa?*

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Suomen kielikoulutuspolitiikan keskeisenä tavoitteena on turvata kansalaisten sivistystaso ja sen olennaisena osana monipuolinen ja syvälinen kielitaito. Tämä edellyttää mahdollisuuksia monipuolisiin kielivalintoihin ja kieliopintojen aloittamista mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Valtioneuvosto päätti perusopetuksen valtakunnallisten tavoitteiden ja tuntijaon uudistamisen yhteydessä kesäkuussa 2012 varhentaa B1-kielen opetusta alkamaan kuudennella vuosiluokalla. Kaikille yhteinen B1-kieli on toinen kotimainen kieli, ellei oppilas opiskele sitä jo A-kielenä. Kielen opiskelun aikaistamisella pyritään vahvistamaan toisen kotimaisen kielen osaamista.

Päättyessään uudesta tuntijaosta valtioneuvosto hyväksyi kaksi lausumaa, joista ensimmäisen mukaan valtioneuvosto päättää vuonna 2013 tehtävän kehyspäättöksen yhteydessä kolmen vuosiviikkotunnin lisäyksestä, joka kohdennetaan yleiseen valinnaisuuteen. Lisäys toteutettaisiin opetus- ja kulttuuriministeriön kehysten puitteissa vuodesta 2016 alkaen. Päätöstä ei toistai-

seksi ole tehty. Toisen lausuman mukaan valtioneuvosto edellyttää, että opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee vuoden 2014 loppuun mennessä hallituksen esityksen, jossa esitetään vapaaehtoisen A2-kielen säätämistä opetuksen järjestäjille pakolliseksi. Hallituksen linjauksia toteutetaan vaalikauden aikana valtiontalouden kehyspäättöksen mukaisesti. Hallitus pidättäytyy uusien kuntien menoja lisäävien tehtävien ja velvoitteiden antamisesta ilman, että se päättää samalla vastaavan suuruudesta tehtävien ja velvoitteiden karsimisesta tai uusien annettavien tehtävien ja velvoitteiden täysimääräisestä rahoittamisesta.

Kuten kysymyksessä todetaan, kielikylpyluokat on todettu tehokkaaksi tavaksi vauhdittaa kielten omaksumista. Valtioneuvoston hyväksymässä kansalliskielistrategiassa todetaan, että kielikylpy on opetusmenetelmänä osoittautunut menestyksekkääksi. Kielikylpyoppilaat suhtautuvat myönteisesti muihin kieliin ja kulttuureihin, saavat keskimääräistä parempia tuloksia muun muassa matematiikassa ja englannissa ja ovat keskimääräistä lukio-orientoituneempia. Kansalliskielistrategiassa on asetettu tavoitteeksi kielikylpyopetuksen lisääminen.

Kotimaisten kielten varhaisella täydellä kielikylvyllä tarkoitetaan varhaisintaan kolmevuotiaana ja viimeistään esiopetuksesta alkavaa ja perusopetuksen loppuun kestävää ohjelmaa, jossa osa opetuksesta järjestetään koulun varsinaisella opetuskielellä ja osa toisella kotimaisella kielellä tai saamen kielellä. Vieraskielinen opetus — tai kaksikielinen opetus, jota nimitystä käytetään uusien opetus suunnitelman perusteiden luonnoksissa — on hyvin samankaltaista opetusta kielikylpyopetuksen kanssa. Uusi kieli

opitaan aidoissa tilanteissa muun kuin äidinkielen välityksellä.

Opetushallituksessa on valtioneuvoston tuntijakopäätöksen pohjalta käynnissä opetussuunnitelman perusteiden laatimistyö. Opetushallitus asetti joulukuussa 2012 työryhmän esiopetuksen ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden vieraskielistä opetusta ja kielikylpyopetusta koskevan osuuden laatimiseksi. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita koskeva Opetushallituksen määräys annetaan vuoden 2014 loppuun mennessä, ja uudet opetussuunnitelmat otetaan käyttöön viimeistään 1.8.2016. Paikallisten opetussuunnitelmien laadinta käynnistyy vuoden 2015 alussa. Opetushallitus tuottaa tukiaineistoa paikalliseen opetussuunnitelmatyöhön valmistautumiseen ja työn toteuttamiseen.

Pääministeri Alexander Stubbin hallituksen ohjelman mukaan hallitus vahvistaa toimia perusopetuksen laadun kehittämiseksi tavoitteenaan pysäyttää tutkimuksissa havaittu oppimistulosten lasku. Hallitusohjelman mukaan laajennetaan kielikylpykoulutusta koko Suomen alueella. Hallitusohjelman mukaan näiden toimien rahoitus arvioidaan budjettiriihessä.

Hallitusohjelman kielikylpyopetuksen laajentamista koskevan tavoitteen toteuttamiseksi kotimaisten kielten kielikylpyopetusta ja muiden kielten kaksikielistä opetusta suunnitellaan laajennettavaksi kohdentamalla opetuksen järjestäjille valtion erityisavustuksia käytettäväksi vuonna 2015. Budjettiriihessä päätettiin, että kielikylpykoulujen perustamiseen ja laajentamiseen varataan kolme miljoonaa euroa.

Helsingissä 16 päivänä syyskuuta 2014

Opetus- ja viestintäministeri Krista Kiuru

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Herr talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 601/2014 rd undertecknat av riksdagsledamot Pia Kauma /saml:

Har regeringen planer på att tidigare-lägga språkundervisningen och göra den mångsidigare så att den bättre motsvarar dagens krav och t.ex. vår beredskap att idka internationell handel i en globaliserad värld?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Ett viktigt mål för den finländska språkutbildningspolitiken är att trygga medborgarnas bildningsnivå, och som en väsentlig del därav en mångsidig och gedigen språkkunskap. Det här förutsätter att det finns möjligheter att göra mångsidiga språkval och att språkstudier inleds så tidigt som möjligt.

I samband med att statsrådet i juni 2012 fattade beslut om att omarbete de riksomfattande målen och timfördelningen inom den grundläggande utbildningen, beslöt man också att tidigarelägga undervisningen i B1-språket så att undervisningen inleds i sjätte årskursen. B1-språket, som är gemensamt för alla, är det andra inhemska språket, såvida inte eleven redan studerar detta som A-språk. Genom att tidigarelägga studierna i detta språk försöker man stärka kunskaperna i det andra inhemska språket.

Då statsrådet fattade beslut om den nya timfördelningen godkändes två uttalanden. Enligt det första beslutar statsrådet år 2013 i samband med rambeslutet att öka timantalet med tre årsveckotimmar, som räknas in i den allmänna valbarheten. Ökningen verkställs inom undervisnings-

och kulturministeriets ram fr.o.m. år 2016. Än så länge har beslutet inte fattats. Enligt det andra uttalandet förutsätter statsrådet att undervisnings- och kulturministeriet bereder en regeringsproposition senast i slutet av 2014, där man föreslår att det blir obligatoriskt för anordnare av utbildning att erbjuda undervisning i det frivilliga A2-språket. Regeringens riktlinjer följs under valperioden i enlighet med rambeslutet om statsfinanserna. Regeringen avhåller sig från att ge kommunerna nya uppgifter och förpliktelser som ökar kommunernas utgifter utan att samtidigt besluta om att gallra i uppgifter och förpliktelser av motsvarande storlek eller om finansiering av de nya uppgifterna och förpliktelserna till fullt belopp.

Som det konstateras i spörsmålet har språkbadsklasserna visat sig vara ett effektivt sätt att tillägna sig språk snabbare. I den nationalspråksstrategi som statsrådet antagit konstateras att språkbadet har visat sig vara en framgångsrik undervisningsmetod. Språkbads eleverna förhåller sig positivt till andra språk och kulturer, får bättre resultat bl.a. i matematik och engelska och är mer gymnasieorienterade än genomsnittet. I nationalspråksstrategin har man ställt upp som mål att språkbadsundervisningen ska utvidgas.

Med tidigt fullständigt språkbad i de inhemska språken avses ett program som inleds tidigast vid tre års ålder och senast i förskolan och som fortsätter under hela den grundläggande utbildningen. En del av undervisningen sker på skolans egentliga undervisningsspråk, medan en annan del sker på det andra inhemska språket eller på samiska. Undervisningen på främmande språk — eller tvåspråkig undervisning, som är den benämning som används i utkastet till de nya läroplansgrunderna — är mycket lik språkbads-

undervisningen. Det nya språket lärs in i verkliga situationer utan förmedling via modersmålet.

Vid Utbildningsstyrelsen pågår utarbetandet av grunderna för läroplanen utifrån statsrådets beslut om timfördelningen. I december 2012 tillsatte Utbildningsstyrelsen en arbetsgrupp som ska utarbeta den del av grunderna för läroplanen för förskoleundervisning och grundläggande utbildning som gäller undervisningen på främmande språk och språkbadsundervisningen. Utbildningsstyrelsens föreskrift om grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen meddelas före utgången av år 2014, och de nya läroplanerna tas i bruk senast den 1 augusti 2016. Utarbetandet av lokala läroplaner inleds vid ingången av år 2015. Utbildningsstyrelsen framställer stödmaterial för förberedande och genomförande av det lokala läroplansarbetet.

Enligt statsminister Alexander Stubbs regeringsprogram kommer regeringen att stärka åtgär-

derna för att utveckla kvaliteten på den grundläggande utbildningen med syfte att hejda den nedgång i inlärningsresultaten som noterats i undersökningar. I enlighet med regeringsprogrammet kommer språkbadsundervisningen att utvidgas i hela Finland. Enligt regeringsprogrammet bedöms finansieringen av dessa åtgärder vid budgetförhandlingarna.

För att målet i regeringsprogrammet om en utvidgning av språkbadsundervisningen ska kunna nås, planerar man att utvidga språkbadsundervisningen i de inhemska språken och den tvåspråkiga undervisningen på andra språk genom att statliga specialunderstöd riktas så att de år 2015 står till förfogande för anordnare av sådan undervisning. Vid budgetförhandlingarna beslöts att det reserveras tre miljoner euro för inrättande och utvidgning av språkbadsskolor.

Helsingfors den 16 september 2014

Undervisnings- och kommunikationsminister Krista Kiuru